

Fiskarebostaden Gäddan

SÖDERHAMN

I fiskarefamiljernas stadsdel, Öster, finns Fiskarebostaden Gäddan. Det är ett museum med inredning från början av 1900-talet. Bodlängan på gården är den äldsta bevarade byggnaden i området. Den har innehållit skomakeri, smedja, stall och vedbod. I sommar ställer fyra skärgårdskonstnärer ut där.

Fastigheten Gäddan sträckte sig ursprungligen ända ner mot Söderhamnsån. Längs ån fanns en rad sjöbodar. När järnvägen byggdes på 1880-talet kapades tomterna och bodarna togs bort.

Fiskarebostaden Gäddan ligger längs Östra Storgatan och byggdes i början av 1800-talet. Efter den stora stadsbranden år 1876 byggde man till en vinkelbyggnad längs Hambreusgatan. Många hade blivit hemlösa vid branden och behovet av bostäder var stort.

Under andra halvan av 1800-talet tillhörde huset fiskare- och skeppssläkten Törnberg. I början av 1900-talet sålde de huset till familjen Laurin. De ägde det ända fram till 1997 då Söderhamns Kust- och skärgårdsförening fick köpa det.

Numera är huset museum och utställningslokal.

I museidelen går det att se hur en fiskare bodde på 1800-talet. Bostaden består av ett rum och kök. Här bodde en sexbarnsfamilj.

Björntråd

För några år sedan besöktes museet av en avlägsen släkting till Laurin. Han berättade att en av tonårssönerna i den stora familjen var trött på att dela rum med syskonen och började inreda ett eget krypin uppe på vinden.

Mamman var skeptisk. Hon oroade sig för vad som skulle hända om det uppstod en brand och var inte särskilt förtjust i att ha sonen däruppe, men pappan lugnade henne och sa att pojken snart kommer att flytta ner igen.

Pojken tapetserade väggar och tak i ett hörn på vinden. Vad han inte visste var att hans far knutit fast en björntråd där uppe som han lett ner till sängkammaren. Första natten pojken skulle sova i sitt nya krypin kom han strax ner igen, skrämmd av konstiga ljud.

Det var pappan som drog i björntråden så det knirrade och knarrade. Efter det flyttade tonårningen ner igen. Tapeterna sitter fortfarande kvar på vinden, som ett minne av händelsen.

Svartsundsrrännan

I vinkelbyggnaden, som utgör utställningslokal, står en stor pappfigur. Det är ett foto av Söderhamnsprofilen Jonte Mickelsson Svaj från Stålnäs.

– Jonte förde dagbok varje dag och gjorde många beskrivningar av yttervärlden. Han skrev om Hitler på 30-talet och hade många tankar kring utrikespolitik, berättar Lennart Andersson, ordförande i Skärgårdsföreningen.

Två vuxna och sex barn bodde i ett rum och kök. Här en bild från köket.

En av tonårssönerna försökte skapa sig ett eget krypin uppe på vinden. Tapeterna finns ännu kvar.

Jonte Mickelsson Svaj ansågs så intressant att Nordiska museet haft en utställning om hans liv, grundat på dagboksanteckningarna.

I utställningslokalen finns många gamla bilder på väggarna. I år från Prästgrundet och Storjungfrun. En trappa upp ligger föreningens sammanträdesrum.

Söderhamns Kust- och skärgårdsförening bildades 1984 i samband med att kommunen ville utöka fritidshusområdena.

– Målsättningen är att bevara miljö och natur, ge tips och vara en sorts språkrör för skärgården, säger Lennart Andersson.

Bland annat var föreningen initiativtagare till projektet där man restaurerade Svartsundsrrännan.

Ute på gården står en nyrustad länga med fyra bodar. Det är den äldsta bevarade byggnaden på Öster. Här fanns förr ett skomakeri, en smedja, ett stall och en vedbod.

En av bodarna blir utställningslokal för skärgårdskonst i sommar. Den 10 juli ställer Göran

Strandow ut. Den 17 är det Elsie Tappers tur. Den 24 juli visar Eilert Andersson sina tavlor och den 31 juli kan besökarna njuta av Jan Bergströms konst.

TEXT & FOTO: KERSTIN ANDERSSON

Livboj.

Köket i fiskarestugan.

Jonte Mickelsson Svaj gjorde bland annat sådana här tavlor.

Minne från den tid då ett skomakeri var inrymt i fiskebodarna.

Pappfigur av fiskaren och båtbyggaren Jonte Mickelsson Svaj från Stålnäs.

Fiskebodarna, som nyligen renoverats, är de äldsta byggnaderna på hela Öster. Här blir det utställning i sommar.

Elektrisk belysning har inte alltid varit en självklarhet.

I tillbyggnaden finns många gamla bilder att titta på. De här är från Prästgrundet och Störjungefrun.

Lennart Andersson är ordförande i Söderhamns Kust- och skärgårdsförening.

Helge Laurin var den siste som bodde i huset. De här trågubbarna tillverkades av hans far.